

SADA NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI

Petra Vystrčilová, Jiří Havel a Petr Najvar

MASARYKOVA
UNIVERZITA

SADA NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI

Petra Vystrčilová, Jiří Havel a Petr Najvar

Masarykova univerzita
Brno 2022

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Publikace Sada nástrojů pro (sebe)hodnocení studentů na souvislé praxi vznikla v rámci projektu OP Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) Zkvalitnění a Inovace Přípravy budoucích učitelů na MUNI (ZIP MUNI) na Pdf MU. Registrační číslo projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016170

Tuto učební metodiku Sada nástrojů pro (sebe)hodnocení studentů na souvislé praxi, jejíž autory jsou Petra Vystrčilová, Jiří Havel a Petr Najvar, která je dostupná z: Databáze výstupů projektů OP VVV (<https://databaze.opvvv.msmt.cz>), lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

Uvedené se nevztahuje na díla nebo jiné předměty ochrany (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou ve výstupu užity zejména na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv, jak je uvedeno u konkrétního jednotlivého předmětu ochrany.

Odborná recenze: Mgr. et Mgr. Viktor Pacholík, Ph.D.
doc. PhDr. Anna Tomková, Ph.D.

© 2022 Masarykova univerzita
ISBN 978-80-280-0224-4
ISBN 978-80-280-0223-7 (brožováno)

OBSAH

1	ÚVOD	4
2	SPECIFIKA PREGRADUÁLNÍ PŘÍPRAVY STUDENTŮ V PROGRAMU UČITELSTVÍ PRO 1. STUPEŇ ZŠ NA PEDAGOGICKÉ FAKULTĚ MU	5
3	SYSTÉM PRAXÍ VE STUDIJNÍM PROGRAMU UČITELSTVÍ PRO 1. STUPEŇ ZŠ NA PEDAGOGICKÉ FAKULTĚ MU PŘEDSTAVENÍ SADY NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI	6
4	PŘEDSTAVENÍ SADY NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI	7
5	ZAMĚŘENÍ SADY NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI	8
6	POPIS STRUKTURY A POSTUPNÉ GRADACE SADY NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI	10
7	CÍL SADY NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI	11
8	KOMU JE SADA NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI URČENA	12
9	JAK PRACOVAT SE SADOU NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI	13
10	ZPĚTNÁ VAZBA STUDENTŮ K PRVNÍ VERZI HODNOTICÍHO NÁSTROJE	14
11	ZÁVĚR	16
12	LITERATURA	15
	SEBEHODNOCENÍ A HODNOCENÍ STUDENTA NA SOUVISLÉ PEDAGOGICKÉ PRAXI	18

1 ÚVOD

Příprava studentů pětiletého magisterského studijního programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity prochází řadou změn, jejichž cílem je efektivnější a důkladnější propojování teorie a praxe. Poslední výrazná akreditační změna je realizována od roku 2020. Východiskem programu je osobnostně rozvojový model přípravy budoucích učitelů, jehož těžiště tvoří učitelská propedeutika, tvořená předměty odvozenými z pedagogických a psychologických disciplín relevantních pro učitelství.

Nedílnou složkou takto pojaté pregraduální přípravy studentů je promyšlený systém reflektovaných pedagogických praxí. Dlouhodobé zkušenosti totiž ukazují, že nestačí jen posílit množství praxe, ale naopak získané zkušenosti na praxi dobře reflektovat. Systém reflektovaných pedagogických praxí je proto nastaven tak, aby směřoval k rozvoji profesních kompetencí studenta, dotvářených na základě reflexe vzdělávací reality a sebereflexe, a připravil ho na plnohodnotné zvládnutí role učitele 1. stupně ZŠ s perspektivou dalšího vzdělávání.

Hodnoticí nástroj je určen především studentům v programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ, fakultním i spolupracujícím provázejícím učitelům a fakultním metodikům praxe. Všichni aktéři jsou důležitou součástí praktické přípravy studenta, protože mu pomáhají porozumět současnému primárnímu vzdělávání, identifikovat silné a slabé stránky jeho profesní způsobilosti a podporují jej na cestě stávání se učitelem.

Snahou této publikace (respektive sady nástrojů pro (sebe)hodnocení studenta na souvislé praxi) je přispět ke zkvalitnění praktické profesní přípravy budoucích učitelů na 1. stupni základní školy na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity. Inspirací může být i pro další fakulty připravující budoucí učitele 1. stupně základní školy.

2 SPECIFIKA PREGRADUÁLNÍ PŘÍPRAVY STUDENTŮ V PROGRAMU UČITELSTVÍ PRO 1. STUPEŇ ZŠ NA PEDAGOGICKÉ FAKULTĚ MU

Současné pojetí pregraduální přípravy budoucích učitelů 1. stupně základní školy je koncipováno v souladu s požadavky aktuálního kurikula pro základní vzdělávání, vychází ze sociokonstruktivistických teorií a je založeno na kooperativním učení mezi studenty, akademickými pracovníky i provázejícími učiteli na praxi.

Postupná změna od akademického pojetí k sociokonstruktivisticky pojatému přípravnému vzdělávání odráží snahu o důkladnější propojování teoretických poznatků a jejich aplikování do praxe (srov. Bertrand, 1998). Znalosti, dovednosti a postoje získané během studia jsou sice základem profesních kompetencí pro vykonávání učitelské profese, nedílnou součástí jsou však reflektivní kompetence studenta, které pomáhají ověřovat propojování teorie a praxe (Korthagen et al, 2011). Naší snahou není „výroba správných metodických pokynů“, ale rozvíjení schopnosti přemýšlet nad svými profesními kompetencemi směrem k heterogenitě a individuálním potřebám žáků mladšího školního věku.

Studenti v rámci studia prochází přípravou, která je specifická svou mnohodisciplinárností, což je dáno komplexním charakterem práce učitele 1. stupně ZŠ. Budoucí učitelé postupně získávají obsahově odborné vzdělání propojené s oborovědidaktickou složkou. Tato složka směřuje k rozvoji didaktických znalostí obsahu, které umožňují budoucím učitelům uvažovat o obsahu z hlediska oboru a současně z hlediska jeho

zprostředkování ve školní výuce. Obsahově s nimi konvenují jednotlivé části pedagogických praxí jako integrující složka studia. Studium je orientováno na utváření a rozvíjení oborových a oborovědidaktických, pedagogických a psychologických, komunikačních a dalších osobnostně kultivujících kompetencí pro výkon povolání učitele 1. stupně základní školy.

3 SYSTÉM PRAXÍ VE STUDIJNÍM PROGRAMU UČITELSTVÍ PRO 1. STUPEŇ ZŠ NA PEDAGOGICKÉ FAKULTĚ MU

Ve studijním programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě MU je vysoký podíl reflektovaných praxí, které se snažíme posílit nikoliv kvantitou (objemem), nýbrž jejich kvalitou (reflexí). Kvalitu pedagogických praxí a transformaci zkušeností do profesního učení a osobnostního rozvoje umožňuje právě reflexe pedagogických situací (Syslová et al., 2019; Svojanovský, 2017; Korthagen et al., 2011). Reflexi vlastní pedagogické zkušenosti chápeme jako trvalý princip profesionality (Tomková, 2018). V rámci vysokoškolského studia budujeme schopnost studenta reflektovat pedagogické situace komplexně, vědomě, samostatně, tvořivě, odpovědně i kriticky na základě hlubokého a širokého poznání pedagogických jevů a souvislostí (Syslová et al., 2019).

Pedagogické praxe ve studijním programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ jsou zařazeny ve všech semestrech studia a jejich náplň je strukturována podle obsahu souběžně probíhajících předmětů pedagogicko-psychologické a oborovědidaktické složky.

V prvních šesti semestrech jsou praxe zaměřené na profilaci studenta a jeho utvrzení se ve správné volbě budoucí profese. Tyto praxe jsou především hospitační a asistentské a probíhají během celého semestru. Získané zkušenosti z těchto praxí jsou průběžně reflektovány na seminářích na fakultě (pedagogicko-psychologických i oborových). Cílem těchto praxí je strukturovat profesní vidění studenta, porozumět pozorovaným výchovně-vzdělávacím situacím a postupně se připravovat na zcela samostatné vyučovací pokusy pod vedením provázejícího učitele.

Na asistentské průběžné praxe navazují čtyři souvislé praxe, jejichž cílem je poskytnout studentům prostor k získání profesních dovedností a zkušeností z výchovně-vzdělávací práce se žáky na 1. stupni ZŠ v oblasti metodické, organizační, odborné i pedagogické. Postupně tak jde o důslednou integraci teoretické a praktické složky přípravy učitelů i o systematické rozvíjení všech profesních kompetencí. Souvislé praxe jsou propojeny s předměty oborových didaktik, které umožňují studentům ukotvovat jevy a reflektovat činnosti také z pohledu oboru. V rámci souvislých praxí student již samostatně vyučuje a nahlíží na pedagogické jevy strukturovaněji. Souvislé praxe staví na kooperativním učení studenta a provázejícího učitele, se kterým student konzultuje přípravu na hodinu a své vyučovací pokusy také reflektuje. Nedílnou součástí souvislých praxí v 7. a 8. semestru studia je fakultní metodik, jehož hlavní úlohou je hospitovat při vyučování studenta a společně s provázejícím učitelem poskytnout studentovi formativní zpětnou vazbu, případně stanovit cíle dalšího profesního rozvoje studenta.

4 PŘEDSTAVENÍ SADY NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI

Výše uvedené pojetí teoretického i praktického pregraduálního vzdělávání si žádá vytvoření nového hodnoticího nástroje pro studenty na souvislé praxi ve 4. a 5. ročníku studia (tj. 7.–10. semestr). Subsystem souvislých praxí vychází z toho, že studenti mají již určité profesní vidění a postupně si utváří a rozvíjí další profesní kompetence.

Představovaný (sebe)hodnoticí nástroj vychází ze Standardu kvality profesních kompetencí studenta učitelství (Kratochvílová, Svojanovský et al., 2020), z Rámce profesních kvalit učitele (Tomková et al., 2012) a volnou inspirací mu byly také další hodnoticí nástroje (Syslová et al., 2019; Kratochvílová, 2012; Filová, 1998) nebo metodické příručky týkající se pedagogických praxí z jiných pedagogických fakult (např. Nelešovská & Svobodová, 2000; Bartošová, 2006; Bartoňová & Pipeková, 2011).

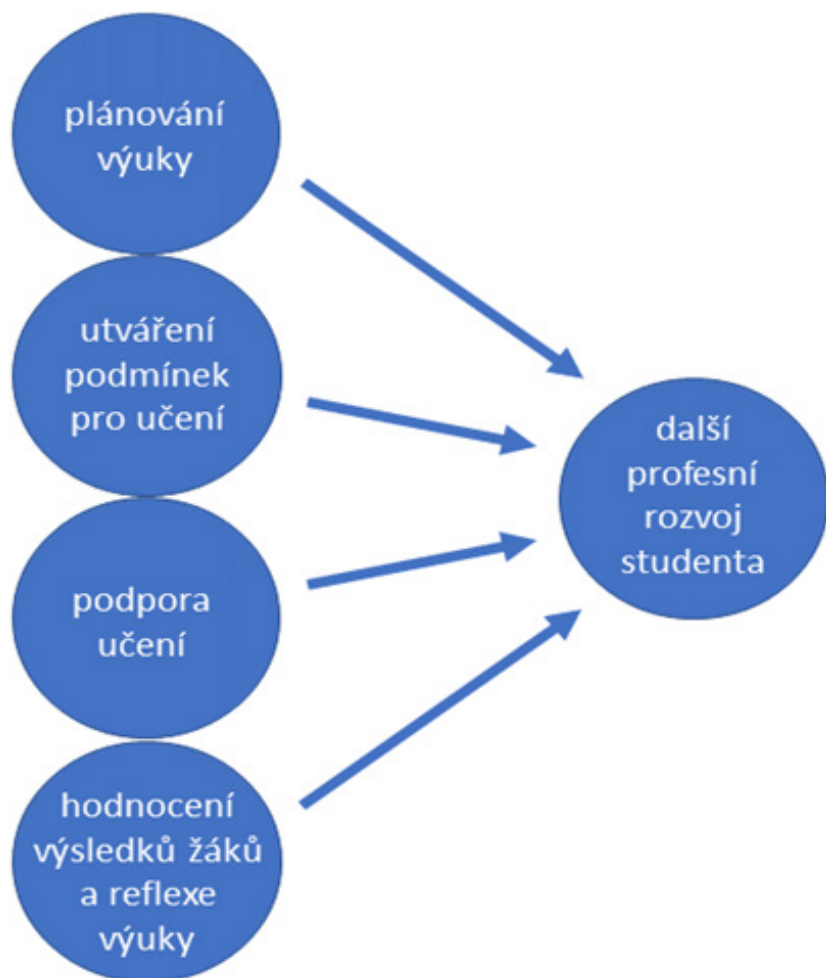
Od této sady nástrojů pro (sebe)hodnocení si slibujeme, že studentům pomůže v reflexi jejich pedagogických zkušeností tak, aby byly co nejlépe zachyceny pokroky v jejich profesním učení a osobnostním rozvoji.

5 ZAMĚŘENÍ SADY NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI

Zaměření hodnotícího nástroje vychází z inspirativních nástrojů uvedených v kapitole 3, které nahlíží na kvalitu učitele komplexně v dimenzích znalostí (všeobecný rozhled, znalosti předmětové v kurikulárních oblastech, pedagogicko-psychologické a oborovědidaktické), pedagogických a didaktických dovedností (komunikace a interakce, sociální klima, vyučovací strategie a řízení procesů učení, diagnostika a hodnocení žáků, spolupráce s kolegy a rodiči, reflexe výuky a sebereflexe), postojů, hodnot a osobnostních vlastností.

Představovaný nástroj je určen studentům učitelství pro 1. stupeň ZŠ. To znamená, že zohledňuje specifika žáků mladšího školního věku, kdy jsou na vstupu do celoživotního učení a úkolem učitelů je žáky na toto učení připravit. Proto jsou důležitou součástí hodnotícího nástroje témata naplňující princip společného vzdělávání v heterogenní třídě, ve které je akceptována diverzita žáků s ohledem na jejich individuální specifické potřeby. Zaměření hodnotícího nástroje tak přímo podporuje profesní kompetence studentů k práci s individualizací a diferenciací vzdělávacího obsahu. Hodnotící nástroj vychází z celostního a integrujícího přístupu k profesi učitele, který je tvořený sedmi kompetencemi (Vašutová, 2004). Jednotlivé profesní kompetence (jmenovitě: předmětová/oborová; didaktická a psychodidaktická; pedagogická; diagnostická a intervenční; sociální, psychosociální a intervenční; manažerská a normativní; profesně a osobnostně kultivující) a ostatní předpoklady jsme pro účely (sebe)hodnocení studentů na souvislé praxi strukturovali do pěti oblastí hodnotícího nástroje (více na obrázku 1):

- Oblast *plánování výuky* je zaměřena na přípravu výuky, konzultace s provázejícím učitelem, návaznost výuky na školní/třídní kurikulum, zohledňování individuálních potřeb žáků, formulování výukových cílů, didaktickou analýzu učiva a časový scénář ve výuce.
- Oblast *utváření podmínek pro učení* je zaměřena na atmosféru ve třídě, řešení kázeňských potíží, komunikaci se žáky, utváření příležitosti zažít úspěch a efektivní využití času ve výuce.
- Oblast *podpory učení* je zaměřena na ověřování stanovených cílů výuky, zprostředkování vzdělávacího obsahu a instrukcí žákům, věcnou správnost předávaného učiva, organizační formy a výukové metody, vzájemné učení žáků, práci s chybou, smysluplnost učiva a využívání didaktické techniky ve výuce.
- Oblast *hodnocení výsledků žáků a reflexe výuky* je zaměřena na poskytování zpětné vazby, využívání rozmanitých forem hodnocení, celkové reflektování výuky a podporu žáků v sebereflexi a reflexi spolužáků a učitele.
- Poslední oblast je zaměřena na *profesní rozvoj studenta*. V této části si student stanovuje profesní cíle, kterých chce dosáhnout, a ohlíží se, jak naplnil stanovené cíle z předchozích praxí. Tuto oblast vnímáme jako shrnutí a vyústění sebehodnocení studenta.

Obrázek 1: Oblasti hodnotícího nástroje.

Každá z pěti oblastí je blíže vymezena dílčími, tzv. opěrnými, otázkami, na které student v rámci sebehodnocení odpovídá. Toto vymezení vychází z cílů jednotlivých praxí a jejich propojení s teoretickými předměty (pedagogicko-psychologickými i oborovědidaktickými) v daném semestru studijního programu. V rámci seminářů k oborovým didaktikám jsou studentům mj. zadávány požadavky k jejich samostatným vyučovacím výstupům. Na seminářích po skončení souvislé praxe jsou různé aspekty oborovědidaktických zkušeností studentů hlouběji reflektovány a teoreticky ukotveny.

Všechny výše uvedené oblasti a jejich tzv. opěrné otázky pomáhají utvářet profesní kompetence budoucích učitelů 1. stupně ZŠ. Tyto oblasti považujeme z hlediska profesního rozvoje studentů za stěžejní. Svým zaměřením rovněž odpovídají profilu absolventa ve studijním programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ, ve kterém je kladen důraz na profesní znalosti a dovednosti, respektování osobnosti žáka, vytváření efektivních podmínek pro učení, stejně tak na vzdělávací obsah a proces výuky, komunikaci a spolupráci mezi jednotlivými aktéry, (sebe)reflexi a osobnostní rozvoj absolventa.

6 POPIS STRUKTURY A POSTUPNÉ GRADACE SADY NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI

Sada nástrojů pro (sebe)hodnocení studentů na souvislé praxi se skládá ze čtyř hodnoticích nástrojů, které jsou určeny pro souvislé praxe v 7.–10. semestru pětiletého magisterského studia. Tyto praxe jsou označeny jako souvislá praxe 1–4.

Sada nástrojů je dvoustupňová, čímž vytváří ucelený komplex pro všechny čtyři souvislé praxe. Dvoustupňová gradace nástroje vyplývá z výzkumů o adaptačním období začínajících učitelů (např. Fuller in Janík et al., 2017) a zkušeností autorů nástroje, kteří se domnívají, že student je na začátku své profesní dráhy zaměřen spíše na své vlastní „já“, poté na pedagogickou situaci a teprve poté se začíná orientovat na žáka. Vytvořená struktura hodnoticího nástroje také odráží profesní znalosti a dovednosti studentů na základě složení studijních předmětů v 7.–10. semestru magisterského studia (např. postupná výuka didaktik v oborových předmětech).

Konkrétně to znamená, že hodnocení souvislé praxe 1 a 2 (tzn. praxe v 7. a 8. semestru studia) obsahuje méně opěrných otázek, v rámci kterých se student hodnotí, než hodnocení souvislé praxe 3 a 4 (tzn. praxe v 9. a 10. semestru). Pro ukázkou uvádíme vybrané opěrné otázky, které jsou orientovány na zohledňování individuálních potřeb každého žáka, a tudíž jsou zařazeny až do sebehodnocení studentů na souvislé praxi 3 a 4:

První oblast – *plánování výuky*: Jak zohledňuji při plánování výuky možnosti konkrétních žáků? Jakým způsobem individualizuji a diferencuji plán výuky (i na základě znalosti IVP, PLPP, SVP)?

Druhá oblast – *utváření podmínek pro učení*: Vytvářím všem žákům příležitost prožít úspěch? Jakými způsoby?

Třetí oblast – *podpora učení*: Jakými způsoby podporuji soudržnost, spolupráci a vzájemné učení žáků? Daří se mi pracovat smysluplně s chybou žáků jako s příležitostí k rozvoji?

Čtvrtá oblast – *hodnocení výsledků žáků a reflexe výuky*: Poskytuji žákům průběžnou zpětnou vazbu s využitím popisného jazyka a kritérií s ohledem na jejich individuální potřeby? Využívám rozmanitých forem hodnocení a různorodých ukazatelů výsledků učení a pokroku žáků?

7 CÍL SADY NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI

Sada nástrojů pro (sebe)hodnocení studentů na souvislé praxi směřuje k podpoře a rozvoji všech profesních kompetencí studentů a detailněji se zaměřuje na reflexi plánování výuky, vytváření podmínek pro učení, podpory učení, hodnocení výsledků žáků a profesního rozvoje.

Hodnoticí nástroj si klade za cíl pomoci studentům reflektovat vlastní praxi tím, že:

- zaostřuje na jednotlivé kroky a aspekty praxe postupně v jednotlivých oblastech;
- strukturuje jejich uvažování o vlastní praxi;
- dokumentuje jejich aktuální stav pokroku v profesních kompetencích v jednotlivých semestrech, čímž nabízí ucelený pohled na jejich profesní rozvoj;
- umožňuje plánování dalšího profesního rozvoje studenta.

8 KOMU JE SADA NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI URČENA

Sada hodnoticích nástrojů je určena pro profesní přípravu studentů ve studijním programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ, na které se podílí akademičtí pracovníci v rámci teoretické přípravy a provázející učitelé v rámci vedení pedagogických praxí.

Nástroj je primárně určen pro:

- studenty, kteří hodnotí aktuální stav svých profesních kompetencí;
- provázející učitele, kteří hodnotí studenta ze svého profesního pohledu;
- fakultní metodiky, kteří vedou závěrečnou reflexi celé praxe.

9 JAK PRACOVAT SE SADOU NÁSTROJŮ PRO (SEBE)HODNOCENÍ STUDENTŮ NA SOUVISLÉ PRAXI

S hodnoticím nástrojem studenti pracují v několika krocích. Před začátkem první souvislé praxe jsou s tímto nástrojem seznámeni a dostávají příležitost k jeho nastudování a diskusi nad případnými nejasnostmi. V rámci souvislé praxe student svoji vyučovací činnost průběžně reflektuje s provázejícím učitelem a (sebe)hodnocení zapisuje do studijních příprav na vyučovací hodinu. Tyto dílčí reflexe mohou být podkladem pro finální (sebe)hodnocení v hodnoticím nástroji.

Každý jednotlivý nástroj pro (sebe)hodnocení studentů na souvislé praxi 1–4 je složen ze dvou částí, které jsou určeny pro studenta a provázejícího učitele (a třetí částí, která je určena fakultnímu metodikovi v případě studentů v prezenční formě studia na souvislé praxi 1 a 2).

Studentům je pro práci s hodnoticím nástrojem doporučen následující postup:

- Student nejprve ve všech uvedených oblastech hodnoticího nástroje posoudí aktuální stav svých profesních kompetencí. Svě hodnocení v jednotlivých oblastech napíše do připraveného rámečku. U každé oblasti jsou uvedené podotázky, o které se student může při sebehodnocení opřít. Není ale třeba analyticky odpovídat na všechny podotázky. Odpovědi by neměly kopírovat opěrné otázky, nýbrž by měly co nejpřiléhavěji vystihovat a popisovat zkušenost studenta. Jde o doporučenou strukturu, tj. student nemá postupně odpovídat na jednotlivá „zadání“, ale ve své reflexi by neměl zapomenout odpověď na některou z otázek.

- Následně student předá vyplněné hodnocení svému provázejícímu učiteli, který se vyjádří k sebehodnocení studenta a napíše svoje závěrečné hodnocení.
- Obě vyplněné části student předloží přidělenému fakultnímu metodikovi praxe, který doplní své hodnocení. Fakultní metodik hodnotí především pozorovanou vyučovací hodinu (nebo hodiny), ve které studentovi hospitoval. Není záměrem, aby fakultní metodik v rámci tohoto archu hodnotil celou praxi studenta.¹
- Kompletně vyplněné hodnocení je mj. podkladem pro udělení zápočtu za praxi, protože slouží k závěrečné reflexi praxe s fakultním metodikem či garantem praxe.
- Finální verzi student zakládá do svého profesního portfolia. Vyplněný hodnoticí nástroj za všechny čtyři semestry je součástí profesního portfolia studentů, nad kterým je vedena rozprava u státní závěrečné zkoušky.

¹ Pozn.: Bod číslo 3 se týká pouze studentů v prezenční formě studia, kteří absolvují souvislou pedagogickou praxi 1 a 2, protože tuto praxi hospituje a reflektuje také fakultní metodik praxe. Ostatních studentů se tento bod a postup netýká.

10 ZPĚTNÁ VAZBA STUDENTŮ K PRVNÍ VERZI HODNOTICÍHO NÁSTROJE

V jarním semestru 2022 jsme studentům předložili první verzi hodnoticího nástroje, která obsahovala stručný úvod, teoretické vymezení nástroje, cíl nástroje a návod, jak s nástrojem pracovat. Po ukončení souvislé praxe v dubnu 2022 jsme studentům položili čtyři otázky, na které písemně odpověděli: (1) jak se s nástrojem pracovalo, (2) zda byl dobře využitelný, (3) zda byl jeho popis návodný a srozumitelný a (4) zda mají nějaké další podněty k vylepšení nástroje – např. k pokynům pro práci s nástrojem, formulaci jednotlivých opěrných otázek atd.

Celkem jsme získali 59 odpovědí od studentů v prezenční formě studia (studenti v kombinované formě neměli v této době ukončenou souvislou praxi, proto jsme jim dotazník nemohli předložit). Tyto odpovědi byly podkladem pro změny do současné podoby hodnoticího nástroje. Změny se odehrály v těchto oblastech:

- preciznější vymezení teoretických východisek a systému praxí;
- preciznější vymezení cíle a smyslu nástroje;
- vhodnější formulace k pracovnímu postupu s hodnoticím nástrojem;
- pročištění opěrných otázek tak, aby se podobné v různých částech nástroje neopakovaly;
- formátování celého nástroje.

Pro ukázkou ze zpětnovazebního dotazníku uvádíme tyto výroky:

Student 1: S nástrojem se mi pracovalo dobře. U jednotlivých okruhů mi pomáhaly doplňující otázky, od kterých jsem se mohla odrazit. Vyhovovalo mi, že není nutné odpovědět na všechny otázky – mohla jsem se tak některé věnovat více a jinou úplně vynechat.

Student 2: S nástrojem se mi pracuje velmi dobře, opěrné otázky jsou dobře formulované a srozumitelné. Ráda bych se zeptala, jestli jsou otázky formulované tak, abychom naše odpovědi mohli využít při státnicování z nových okruhů, které mají být především založené na práci s portfoliem.

Student 3: Líbí se mi, že mě opravdu donutil přemýšlet o mém způsobu výuky. Dále mě napadá, že přes praxi jsme zahlceni papíry a tento dokument je poměrně obsáhlý, ale na druhou stranu to chápu – obsahuje vše.

Student 4: S nástrojem se mi neworkovalo příliš dobře, protože (a) dokument je příliš dlouhý, tudíž se mi v něm špatně orientovalo; (b) mě rušilo špatné formátování stránky, lítání otázek před a za rámečkem v průběhu vyplňování; (c) rovněž se mi nelíbilo dublování některých otázek (např. cílů výuky).

Student 5: Hodnoticí nástroj je srozumitelný, pracuje se mi s ním dobře. Líbí se mi (a oceňuji to), jak navádí, co napsat (o čem psát) do příslušné tabulky (přípraveného políčka), ale zároveň nechává prostor pro vlastní

hodnocení a názor. Trochu mě demotivuje při jeho vyplňování jeho délka – méně otázek by nebylo špatné. Také bych vytkla to, že do hodnotícího formuláře nemůže student/ka napsat pravdu, protože jeho/její hodnocení vlastní práce čte i provázející učitel. Bylo by dobré se na tento fakt do budoucna zaměřit. K čemu je nám sebehodnocení, do kterého nemůžeme napsat úplnou pravdu? Upřímně, moc k ničemu. Myslím si, že právě kvůli tomuto faktu klesla funkčnost tohoto hodnotícího nástroje.

11 ZÁVĚR

V představeném studijním programu je reflektivně pojaté přípravné vzdělávání studentů zaměřeno na osobnost studenta a jeho učení v celé šíři, nikoliv jen v kognitivní oblasti. Reflektivní kompetence studenta jsou předpokladem pro kvalitnější výuku, neboť učitele ve 21. století chápeme jako reflektivního praktika, který svoji každodenní pedagogickou činnost podrobuje důkladnému sebehodnocení včetně plánování svého dalšího profesního rozvoje.

Součástí přípravy na roli učitele prvního stupně ZŠ jsou také provázející učitelé, u kterých studenti realizují semestrální praxe. Tato praktická příprava je propojena s kooperativním učením studenta a provázejícího učitele. Od této spolupráce a vzájemného učení si slibujeme podporu a uvedení teoretických znalostí do praxe. K tomuto účelu představovaná sada (sebe)hodnotících nástrojů také slouží, protože představuje komplex reflektovaných výukových činností a zkušeností studenta z pohledu sebe sama, z pohledu provázejícího učitele i z pohledu fakulního metodika praxí.

Výhodu hodnotícího nástroje spatřujeme ve slovním hodnocení jednotlivých oblastí, protože vnímáme rozdílné zkušenosti studentů, které nejdou tak výstižně zachytit v numerických škálách na bodové stupnici. Slovní hodnocení rovněž odráží a zohledňuje individualitu každého studenta, což je podstatnou součástí přípravy reflektivně pojatého pregraduálního vzdělávání.

Přejeme si, ať je tato nově koncipovaná sada (sebe)hodnotících nástrojů podkladem pro další profesní rozvoj studentů, budoucích učitelů prvního stupně ZŠ.

12 LITERATURA

- Bartoňová, M., & Pipeková, J. (2011). *Manuál pro pedagogickou praxi. Teorie a praxe*. Masarykova univerzita.
- Bartošová, I. (2006). *První pedagogický sešit (pro 1. až 3. ročník studia oboru učitelství pro 1. stupeň ZŠ)*. GAUDEAMUS Univerzita Hradec Králové.
- Bertrand, Y. (1998). *Soudobé teorie vzdělávání*. Portál.
- Filová, H. (1998). *Budoucí učitelé na souvislé praxi aneb rukověť fakultního cvičného učitele. (Příručka pro fakultní cvičné učitele a profesionálně zainteresované studenty učitelství pro 1. stupeň ZŠ)*. Paido.
- Korthagen, F. A. J., Kessels, J., Koster, B., Lagerwerf, B., & Wubbels, T. (2011). *Jak spojit praxi s teorií: didaktika realistického vzdělávání učitelů*. Paido.
- Kratochvílová, J. (2012). *Hodnocení souvislé pedagogické praxe učitel / student / VŠ pedagog*. (Nepublikováno).
- Kratochvílová, J., & Svojanovský, P. (Eds.). (2020). *Standard kvality profesních kompetencí studenta učitelství*. Masarykova univerzita.
- Janík, T., Wildová, R., Uličná, K., Minaříková, E., Janík, M., Jašková, J., & Šimůnková, B. (2017). Adaptační období pro začínající učitele: zahraniční přístupy a návrhy řešení. *Pedagogika*, 67(1), 4–26.
- Nelešovská, A., & Svobodová, J. (2000). *Pedagogická praxe. Praktická příručka určená studentům prezenčního studia oboru učitelství pro 1. st. ZŠ*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Svojanovský, P. (2017). *Podpora reflexe praxe v učitelském vzdělávání* [Disertační práce]. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity.
- Syslová, Z., Grůzová, L., & Štěpánková, L. (2019). *Podpora vedení studentů na praxi v mateřské škole*. Masarykova univerzita.
- Tomková, A., Spilková, V., Píšová, M., Mazáčová, N., Krčmářová, T., Kostková, K., & Kargerová, J. (2012). *Rámec profesních kvalit učitele*. Národní ústav pro vzdělávání.
- Tomková, A. (2018). *Portfolio v perspektivě reflektivně pojatého vzdělávání učitelů*. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.
- Vašutová, J. (2004). *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. Paido.

SEBEHODNOCENÍ A HODNOCENÍ STUDENTA NA SOUVISLÉ PEDAGOGICKÉ PRAXI

Jméno studenta: _____

Ročník/semestr: _____

Název školy: _____

Třída: _____

Jméno provázejícího učitele: _____

Jméno fakultního metodika praxe: _____

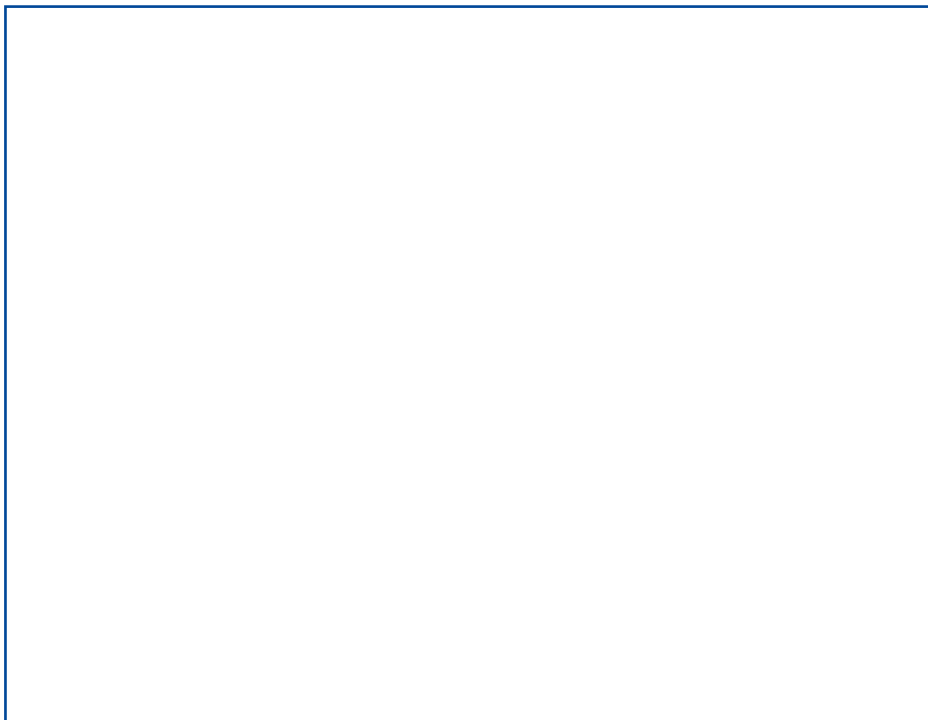
Tento sebehodnoticí a hodnoticí list slouží k zachycení reflexe aktuálního rozvoje profesních kompetencí studenta po souvislé pedagogické praxi. Profesní kompetence studenta jsou hodnoceny v 5 oblastech: plánování výuky, podmínky pro učení, podpora učení, hodnocení výsledků žáků a reflexe výuky, profesní rozvoj.

Jak se sebehodnotícím a hodnotícím listem pracovat?

- 1 Student nejprve ve všech uvedených oblastech posoudí aktuální stav svých profesních kompetencí. Své hodnocení v jednotlivých oblastech napíše do připraveného rámečku. U každé oblasti jsou uvedené opěrné podotázky, o které student může sebehodnocení opřít. Není ale třeba analyticky odpovídat na všechny podotázky.
- 2 Následně student předá vyplněné hodnocení svému provázejícímu učiteli, který se vyjádří k sebehodnocení studenta a napíše svoje hodnocení.
- 3 Obě vyplněné části student v prezenční formě studia předloží přidělenému fakultnímu metodikovi praxe, který doplní své hodnocení. Studentů v kombinované formě se tato část netýká.
- 4 Kompletně vyplněné hodnocení student zakládá do portfolia.

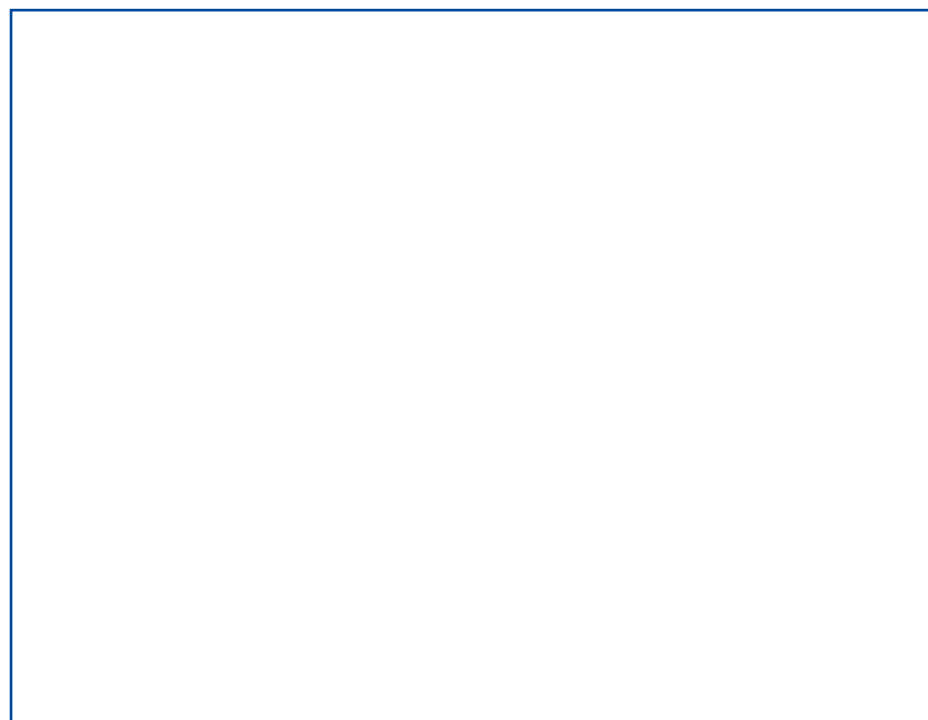
I. STUDENTSKÉ SEBEHODNOCENÍ

1. Jak plánuji výuku?

- a) Jakým způsobem a kdy konzultuji s provázejícím učitelem přípravu na výuku? Řeším návaznost na předchozí práci učitele a žáků?
- b) Formuluji výukové cíle tak, aby byly žákům srozumitelné, přiměřené a kontrolovatelné (v doméně kognitivní a/nebo postojové a/nebo psychomotorické) a promyslím jejich provázanost s učivem, metodami výuky, organizačními formami, tzn. s celkovou koncepcí výuky? Plánuji způsoby ověření naplnění cílů?
- c) Zpracovávám časový scénář svého postupu ve výuce? Daří se mi jej dodržovat?

2. Jaké podmínky pro učení žáků vytvářím?

- a) Podporuji pozitivní atmosféru ve třídě? Jakými způsoby?
- b) Jak řeším kázeňské problémy? Pracuji se zavedenými pravidly? Jak dbám na jejich dodržování? Oceňuji pozitivní projevy chování žáků?
- c) Dokážu udržovat „živý kontakt“ se žáky (skrze hlasový projev, neverbální komunikaci, oslovení žáků jejich křestním jménem...)?
- d) Pokud vytvářím prostor pro „odlehčení“, pracuji s proměnami atmosféry, reaguji na projevy únavy, kolísání pozornosti, projevuji smysl pro humor, zpestřuji výklad zajímavostmi a vlastní zkušeností?
- e) Jak efektivně využívám čas ve výuce (ve vztahu ke svému plánu, situaci ve třídě a porozumění učivu)?

3. Jak podporuji učení žáků?

- a) Stanovuji a zprostředkovávám žákům (pokud je to vhodné vzhledem k metodě) adekvátní výukové cíle (společné, individuální)? Ověřuji průběžně naplnění výukových cílů, vyhodnocuji jejich dosažení?
- b) Daří se mi zprostředkovávat učivo každého předmětu věcně správně?
- c) Daří se mi využívat rozmanité výukové metody a organizační formy, které podporují učení žáků a vedou k cíli?
- d) Uplatňuji rozmanité přístupy k výuce (např. prvky Montessori pedagogiky, program Začít spolu, zážitková pedagogika, badatelsky orientovaná výuka, integrovaná tematická výuka, projektová výuka atd.)?
- e) Jakými způsoby podporuji soudržnost, spolupráci a vzájemné učení žáků?

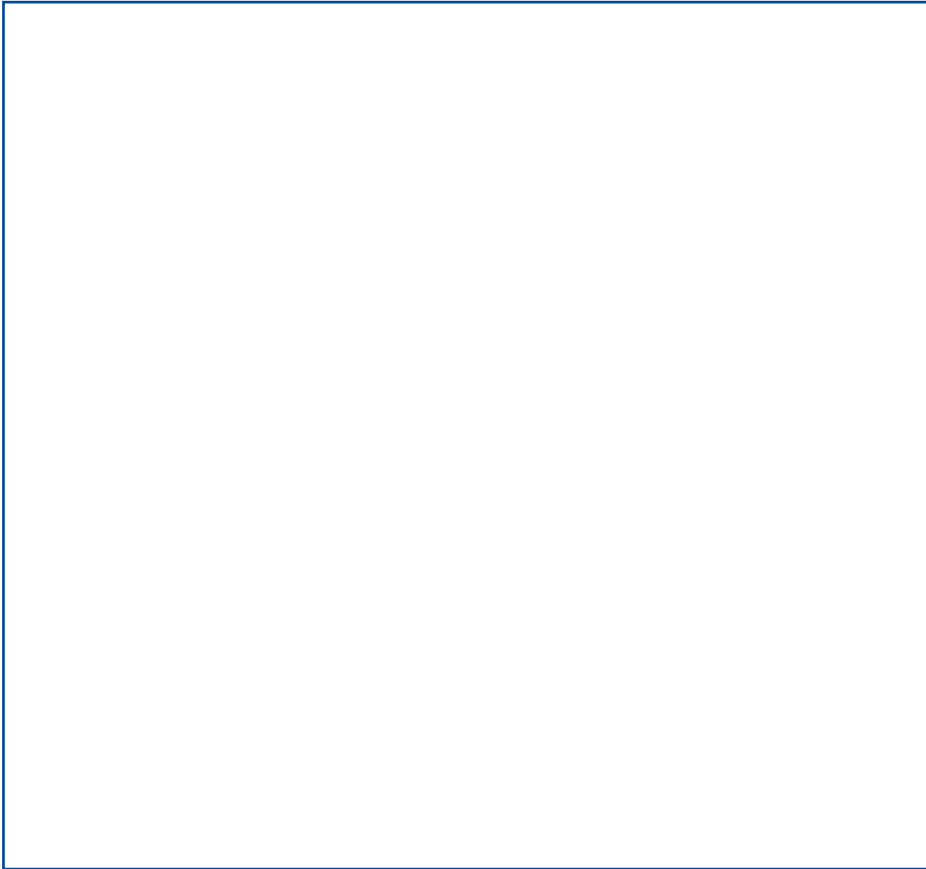
4. Jakým způsobem hodnotím výsledky žáků a reflektuji výuku?

- a) Jakým způsobem reflektuji průběh výuky z hlediska stanovených výukových cílů, výukových metod, organizačních forem práce, časového rozvržení plánu hodiny atd. (případně také přípravu na výuku)?
- b) Jak využívám formativní hodnocení a popisnou zpětnou vazbu?
- c) Jakými způsoby vedu žáky k reflexi jejich vlastních výsledků a pokroku v učení (sebehodnocení) a k poskytování zpětné vazby druhým (spolužákům a učitelům)?

5. Můj profesní rozvoj a stanovení cíle pro další období

Na základě provedeného sebehodnocení si stanovuji následující cíle svého dalšího profesního rozvoje (např. Potřebuju se zlepšit v... a pomůže mi k tomu...).

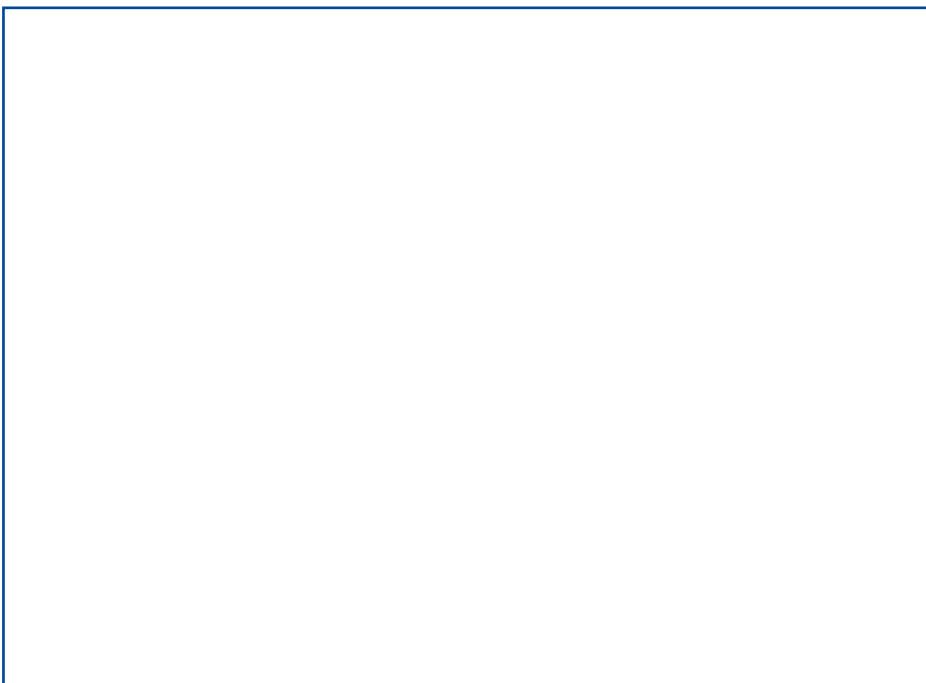

Datum:

Podpis studenta:

II. HODNOCENÍ STUDENTA PROVÁZEJÍCÍM UČITELEM

Vyjádření k sebehodnocení studenta a celkové hodnocení studenta z pohledu provázejícího učitele (např. rozvoj profesních kompetencí, docházka na praxi, celkový přístup k praxi, doporučení k dalšímu profesnímu rozvoji studenta).

Doporučuji/Nedoporučuji udělit zápočet.

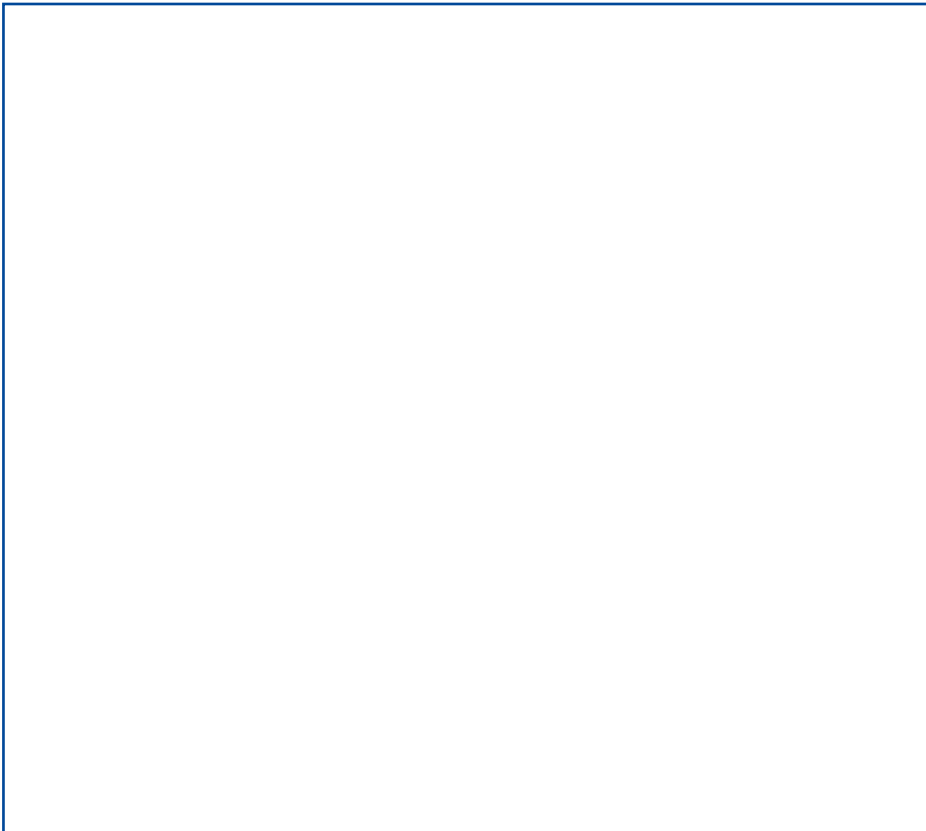
Datum:

Podpis provázejícího učitele:

III. HODNOCENÍ FAKULTNÍHO METODIKA PRAXE

Vyjádření fakultního metodika praxe k pozorované vyučovací hodině
a jeho doporučení k dalšímu profesnímu rozvoji studenta.

Datum:

Podpis fakultního metodika praxe:

SEBEHODNOCENÍ A HODNOCENÍ STUDENTA NA SOUVISLÉ PEDAGOGICKÉ PRAXI 2

Jméno studenta: _____

Ročník/semestr: _____

Název školy: _____

Třída: _____

Jméno provázejícího učitele: _____

Jméno fakultního metodika praxe: _____

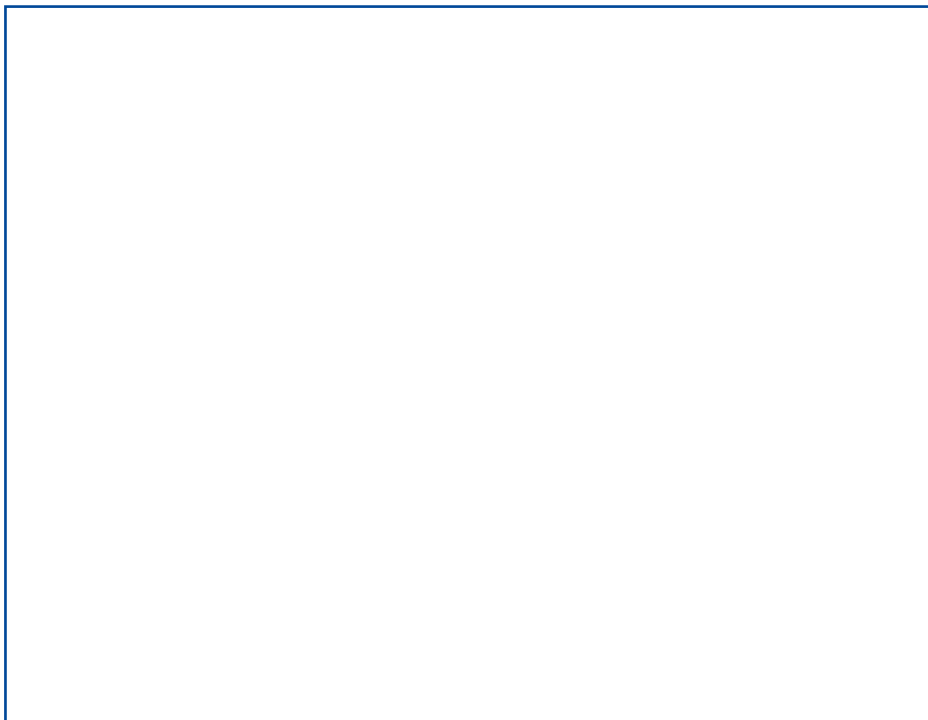
Tento sebehodnoticí a hodnoticí list slouží k zachycení reflexe aktuálního rozvoje profesních kompetencí studenta po souvislé pedagogické praxi. Profesní kompetence studenta jsou hodnoceny v 5 oblastech: plánování výuky, podmínky pro učení, podpora učení, hodnocení výsledků žáků a reflexe výuky, profesní rozvoj.

Jak se sebehodnotícím a hodnotícím listem pracovat?

- 1 Student nejprve ve všech uvedených oblastech posoudí aktuální stav svých profesních kompetencí. Své hodnocení v jednotlivých oblastech napíše do připraveného rámečku. U každé oblasti jsou uvedené opěrné podotázky, o které student může sebehodnocení opřít. Není ale třeba analyticky odpovídat na všechny podotázky.
- 2 Následně student předá vyplněné hodnocení svému provázejícímu učiteli, který se vyjádří k sebehodnocení studenta a napíše svoje hodnocení.
- 3 Obě vyplněné části student v prezenční formě studia předloží přidělenému fakultnímu metodikovi praxe, který doplní své hodnocení. Studentů v kombinované formě se tato část netýká.
- 4 Kompletně vyplněné hodnocení student zakládá do portfolia.

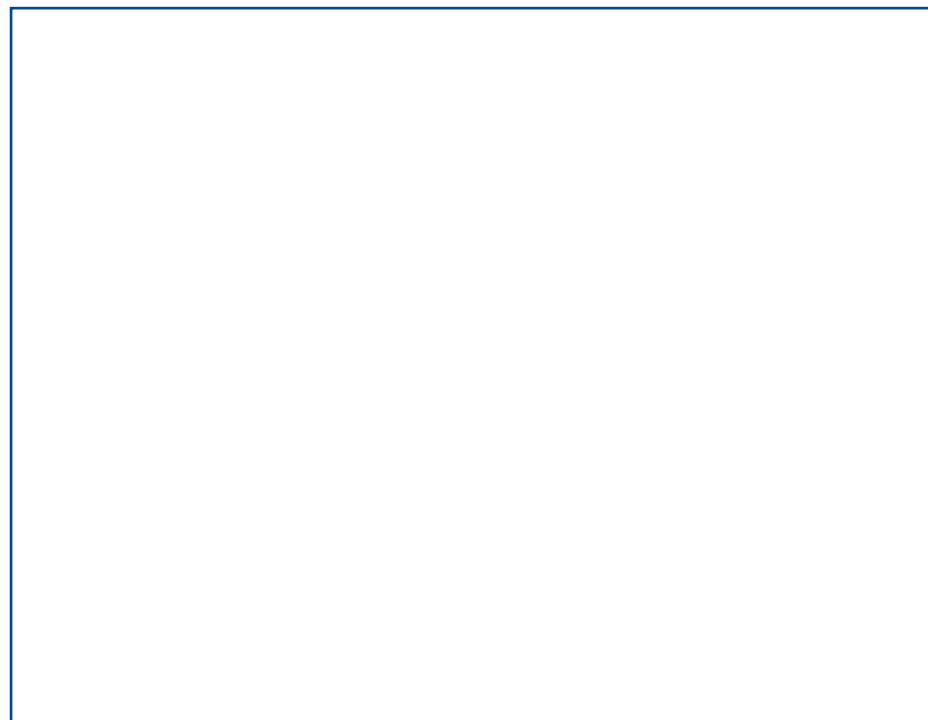
I. STUDENTSKÉ SEBEHODNOCENÍ

1. Jak plánuji výuku?

- a) Jakým způsobem a kdy konzultuji s provázejícím učitelem přípravu na výuku? Řeším návaznost na předchozí práci učitele a žáků?
- b) Formuluji výukové cíle tak, aby byly žákům srozumitelné, přiměřené a kontrolovatelné (v doméně kognitivní a/nebo postojové a/nebo psychomotorické) a promýšlím jejich provázanost s učivem, metodami výuky, organizačními formami, tzn. s celkovou koncepcí výuky? Plánuji způsoby ověření naplnění cílů?
- c) Zpracovávám časový scénář svého postupu ve výuce? Daří se mi jej dodržovat?

2. Jaké podmínky pro učení žáků vytvářím?

- a) Podporuji pozitivní atmosféru ve třídě? Jakými způsoby?
- b) Jak řeším kázeňské problémy? Pracuji se zavedenými pravidly? Jak dbám na jejich dodržování? Oceňuji pozitivní projevy chování žáků?
- c) Dokážu udržovat "živý kontakt" se žáky (skrze hlasový projev, neverbální komunikaci, oslovení žáků jejich křestním jménem...)?
- d) Pokud vytvářím prostor pro „odlehčení“, pracuji s proměnami atmosféry, reaguji na projev únavy, kolísání pozornosti, projevuji smysl pro humor, zpestřuji výklad zajímavostmi a vlastní zkušeností?
- e) Jak efektivně využívám čas ve výuce (ve vztahu ke svému plánu, situaci ve třídě a porozumění učivu)?

3. Jak podporuji učení žáků?

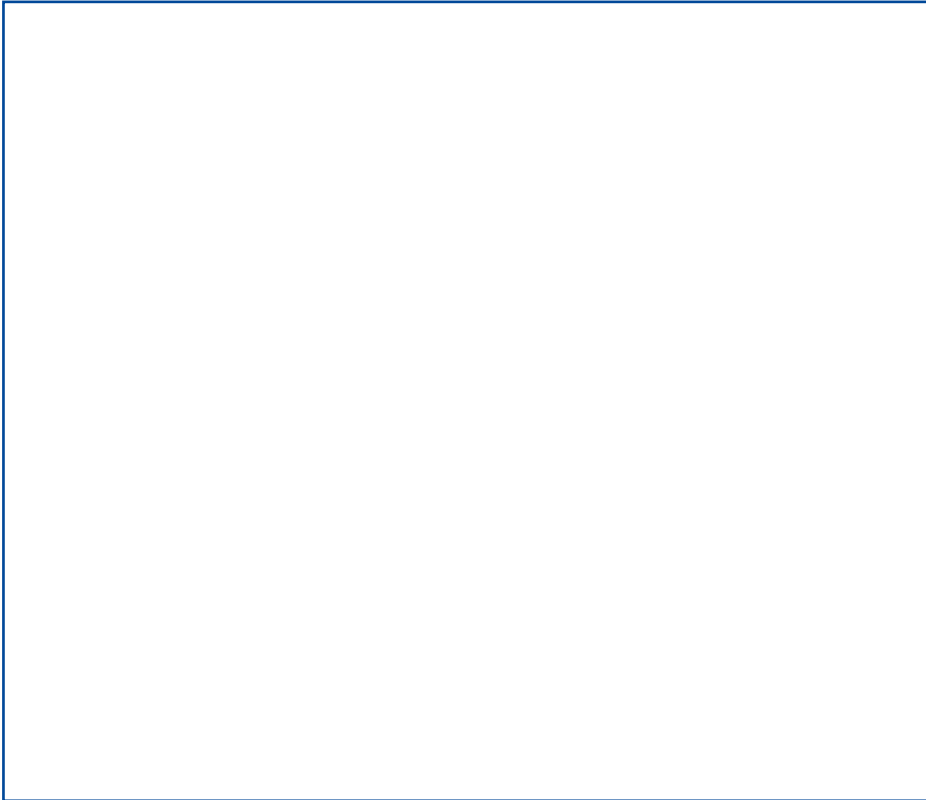
- a) Stanovuji a zprostředkovávám žákům (pokud je to vhodné vzhledem k metodě) adekvátní výukové cíle (společné, individuální)? Ověřuji průběžně naplnění výukových cílů, vyhodnocuji jejich dosažení?
- b) Daří se mi zprostředkovávat učivo každého předmětu věcně správně?
- c) Daří se mi využívat rozmanité výukové metody a organizační formy, které podporují učení žáků a vedou k cíli?
- d) Uplatňuji rozmanité přístupy k výuce (např. prvky Montessori pedagogiky, program Začít spolu, zážitková pedagogika, badatelsky orientovaná výuka, integrovaná tematická výuka, projektová výuka atd.)?
- e) Jakými způsoby podporuji soudržnost, spolupráci a vzájemné učení žáků?

4. Jakým způsobem hodnotím výsledky žáků a reflektuji výuku?

- a) Jakým způsobem reflektuji průběh výuky z hlediska stanovených výukových cílů, výukových metod, organizačních forem práce, časového rozvržení plánu hodiny atd. (případně také přípravu na výuku)?
- b) Jak využívám formativní hodnocení a popisnou zpětnou vazbu?
- c) Jakými způsoby vedu žáky k reflexi jejich vlastních výsledků a pokroku v učení (sebehodnocení) a k poskytování zpětné vazby druhým (spolužákům a učitelům)?

5. Můj profesní rozvoj a stanovení cíle pro další období

Na základě provedeného sebehodnocení si stanovuji následující cíle svého dalšího profesního rozvoje (např. Potřebuju se zlepšit v ... a pomůže mi k tomu...).

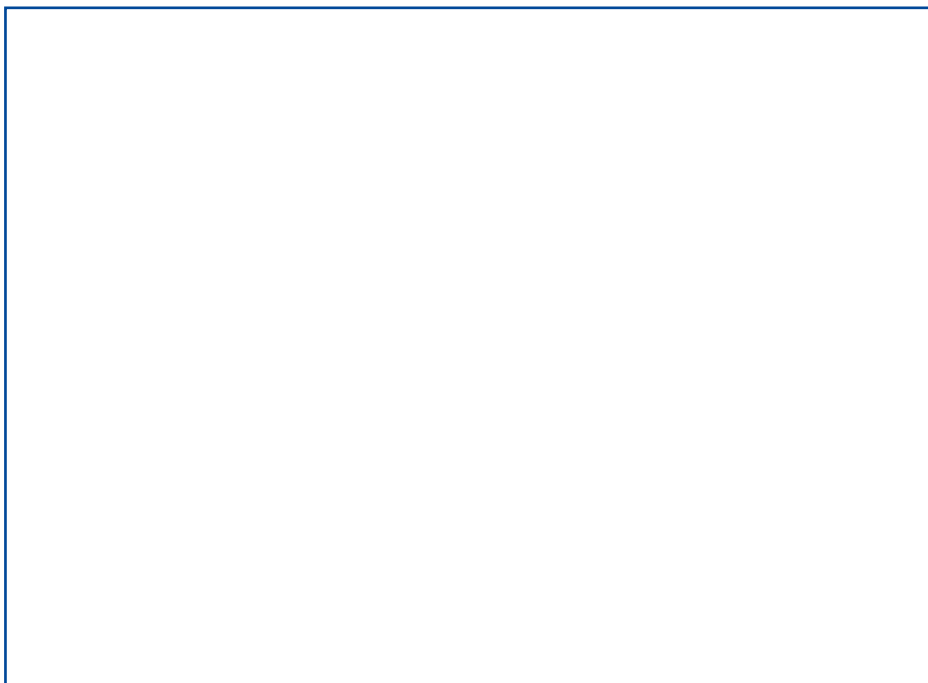
Zároveň se zamýšlím, zda a jak jsem dříve stanovené cíle naplnil/a (V čem jsem se od poslední praxe zlepšil/a? Jak jsem naplnil/a vytyčené cíle?):

Datum:

Podpis studenta:

II. HODNOCENÍ STUDENTA PROVÁZEJÍCÍM UČITELEM

Vyjádření k sebehodnocení studenta a celkové hodnocení studenta z pohledu provázejícího učitele (např. rozvoj profesních kompetencí, docházka na praxi, celkový přístup k praxi, doporučení k dalšímu profesnímu rozvoji studenta).

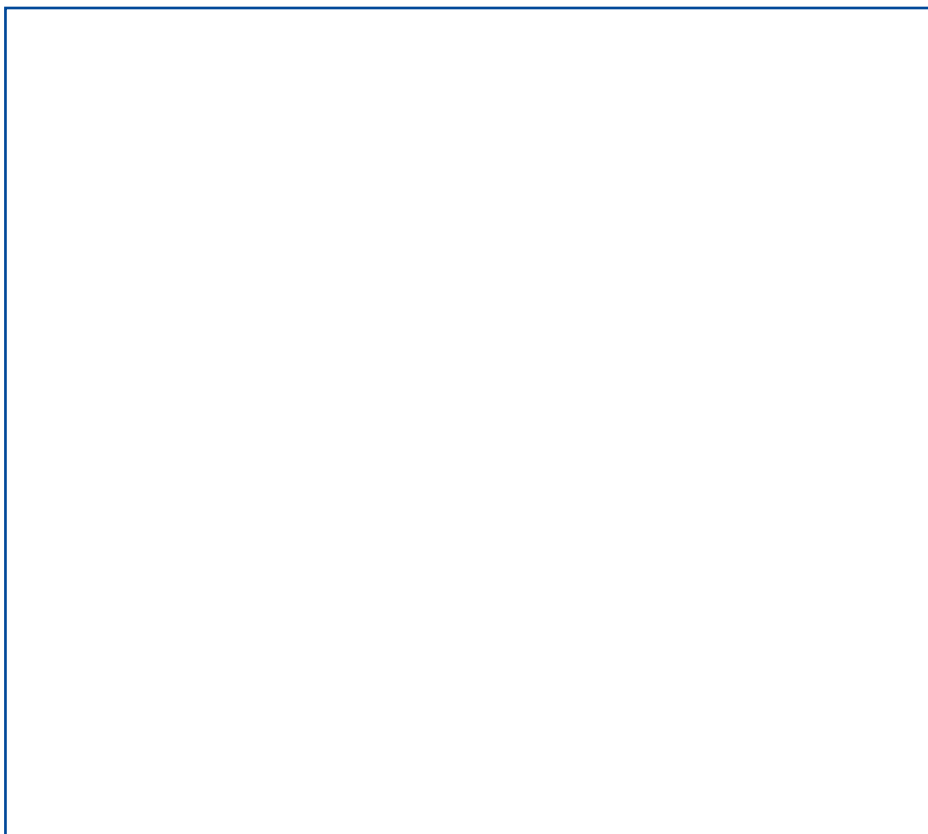
Doporučuji/Nedoporučuji udělit zápočet.

Datum:

Podpis provázejícího učitele:

III. HODNOCENÍ FAKULTNÍHO METODIKA PRAXE

Vyjádření fakultního metodika praxe k pozorované vyučovací hodině
a jeho doporučení k dalšímu profesnímu rozvoji studenta.

Datum:

Podpis fakultního metodika praxe:

SEBEHODNOCENÍ A HODNOCENÍ STUDENTA NA SOUVISLÉ PEDAGOGICKÉ PRAXI 3

Jméno studenta: _____

Ročník/semestr: _____

Název školy: _____

Třída: _____

Jméno provázejícího učitele: _____

Jméno fakultního metodika praxe: _____

Tento sebehodnoticí a hodnoticí list slouží k zachycení reflexe aktuálního rozvoje profesních kompetencí studenta po souvislé pedagogické praxi. Profesní kompetence studenta jsou hodnoceny v 5 oblastech: plánování výuky, podmínky pro učení, podpora učení, hodnocení výsledků žáků a reflexe výuky, profesní rozvoj.

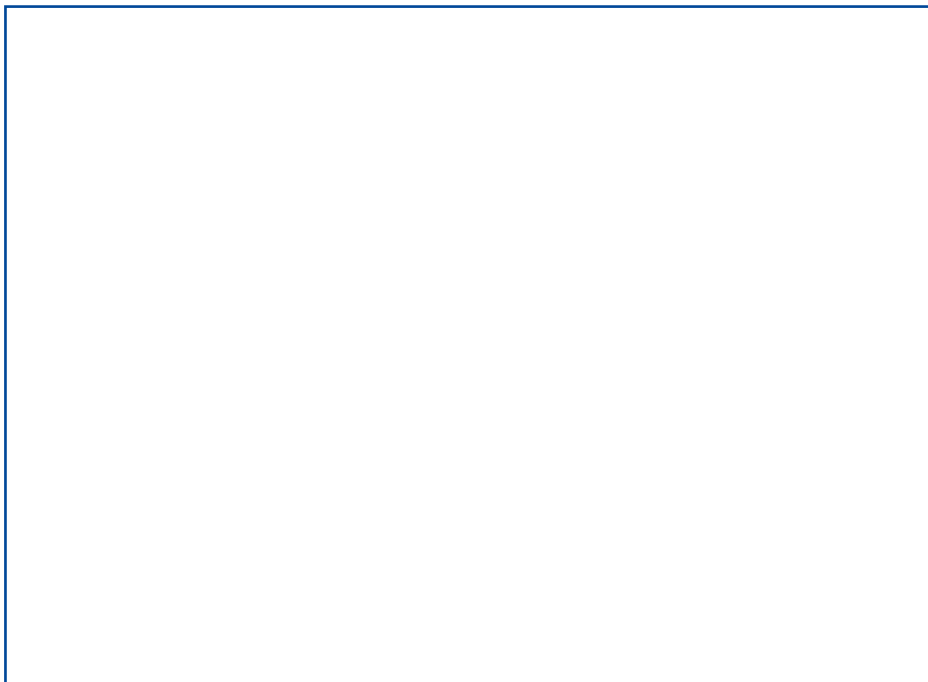
Jak se sebehodnotícím a hodnotícím listem pracovat?

- 1 Student nejprve ve všech uvedených oblastech posoudí aktuální stav svých profesních kompetencí. Své hodnocení v jednotlivých oblastech napíše do připraveného rámečku. U každé oblasti jsou uvedené opěrné podotázky, o které student může sebehodnocení opřít. Není ale třeba analyticky odpovídat na všechny podotázky.
- 2 Následně student předá vyplněné hodnocení svému provázejícímu učiteli, který se vyjádří k sebehodnocení studenta a napíše svoje hodnocení.
- 3 Kompletně vyplněné hodnocení student zakládá do portfolia.

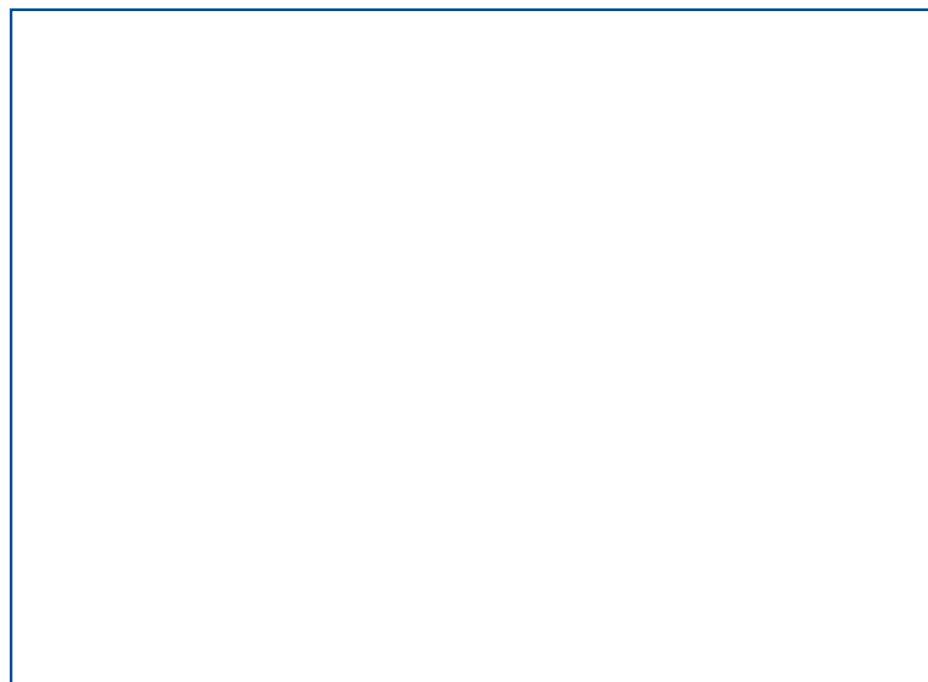
I. STUDENTSKÉ SEBEHODNOCENÍ

1. Jak plánuji výuku?

- a) Jakým způsobem a kdy konzultuji s provázejícím učitelem přípravu na výuku (návaznost na ŠVP, návaznost na tematický plán, předchozí práci učitele a žáků)?
- b) Jak zohledňuji při plánování výuky možnosti konkrétních žáků? Jakým způsobem individualizuji a diferencuji plán výuky (i na základě znalosti IVP, PLPP, SVP)?
- c) Formuluji výukové cíle tak, aby byly žákům srozumitelné, přiměřené a kontrolovatelné (v doméně kognitivní a/nebo postojové a/nebo psychomotorické) a promyslím jejich provázanost s učivem, metodami výuky, organizačními formami, tzn. s celkovou koncepcí výuky? Plánuji způsoby ověření naplnění cílů?
- e) Provádím didaktickou analýzu učiva (klíčové pojmy, učební úlohy) s přihlédnutím ke stanovenému cíli? Plánuji adekvátní výukové metody, organizační formy apod.?
- e) Zpracovávám časový scénář svého postupu ve výuce? Daří se mi jej dodržovat?

2. Jaké podmínky pro učení žáků vytvářím?

- a) Podporuji pozitivní atmosféru ve třídě? Jakými způsoby?
- b) Jak řeším kázeňské problémy? Pracuji se zavedenými pravidly? Jak dbám na jejich dodržování? Oceňuji pozitivní projevy chování žáků?
- c) Dokážu udržovat „živý kontakt“ se žáky (skrze hlasový projev, neverbální komunikaci, oslovení žáků jejich křestním jménem...)?
- d) Dokážu s respektem reagovat na potřeby (sociální, fyziologické) žáků ve třídě?
- e) Pokud vytvářím prostor pro „odlehčení“, pracuji s proměnami atmosféry, reaguji na projev únavy, kolísání pozornosti, projevuji smysl pro humor, zpestřuji výklad zajímavostmi a vlastní zkušeností?
- f) Vytvářím všem žákům příležitost prožít úspěch? Jakými způsoby?
- g) Jak efektivně využívám čas ve výuce (ve vztahu ke svému plánu, situaci ve třídě a porozumění učivu)?

3. Jak podporuji učení žáků?

- a) Stanovuji a zprostředkovávám žákům (pokud je to vhodné vzhledem k metodě) adekvátní výukové cíle (společné, individuální)? Ověřuji průběžně naplnění výukových cílů, vyhodnocuji jejich dosažení?
- b) Co dělám pro to, abych vzdělávací obsah a instrukce k výuce žákům zprostředkoval/a srozumitelně a přiměřeně k individuálním vzdělávacím potřebám a věku žáků?
- c) Daří se mi zprostředkovávat učivo každého předmětu věcně správně?
- d) Daří se mi vysvětlovat učivo s využitím předchozích znalostí a zkušeností žáků?
- e) Daří se mi využívat rozmanité výukové metody a organizační formy, které podporují učení žáků a vedou k cíli?
- f) Uplatňuji rozmanité přístupy k výuce (např. prvky Montessori pedagogiky, program Začít spolu, zážitková pedagogika, badatelsky orientovaná výuka, integrovaná tematická výuka, projektová výuka atd.)?
- g) Jakými způsoby podporuji soudržnost, spolupráci a vzájemné učení žáků?
- h) Daří se mi pracovat smysluplně s chybou žáků jako s příležitostí k rozvoji?
- i) Jak moc smysluplně využívám informační technologie (ICT) na podporu učení žáků?
- j) Daří se mi řešit se žáky význam učiva a jeho smysluplnost?

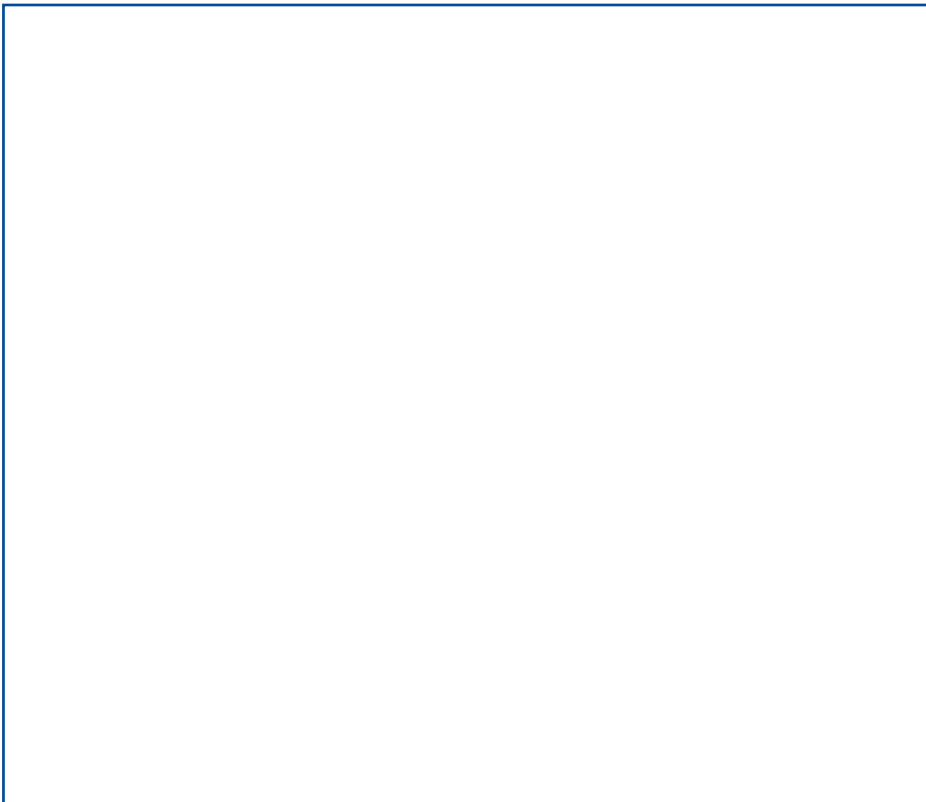
4. Jakým způsobem hodnotím výsledky žáků a reflektuji výuku?

- a) Poskytuji žákům průběžnou zpětnou vazbu s využitím popisného jazyka a kritérií s ohledem na jejich individuální potřeby?
- b) Využívám rozmanitých forem hodnocení a různorodých ukazatelů výsledků učení a pokroku žáků?
- c) Jakým způsobem reflektuji průběh výuky z hlediska stanovených výukových cílů, výukových metod, organizačních forem práce, časového rozvržení plánu hodiny atd. (případně také přípravu na výuku)?
- d) Jakými způsoby vedu žáky k reflexi jejich vlastních výsledků a pokroku v učení (sebehodnocení) a k poskytování zpětné vazby druhým (spolužákům a učitelům)?

5. Můj profesní rozvoj a stanovení cíle pro další období

Na základě provedeného sebehodnocení si stanovuji následující cíle svého dalšího profesního rozvoje (např. Potřebuju se zlepšit v... a pomůže mi k tomu...).

Zároveň se zamýšlím, zda a jak jsem dříve stanovené cíle naplnil/a (V čem jsem se od poslední praxe zlepšil/a? Jak jsem naplnil/a vytyčené cíle?):

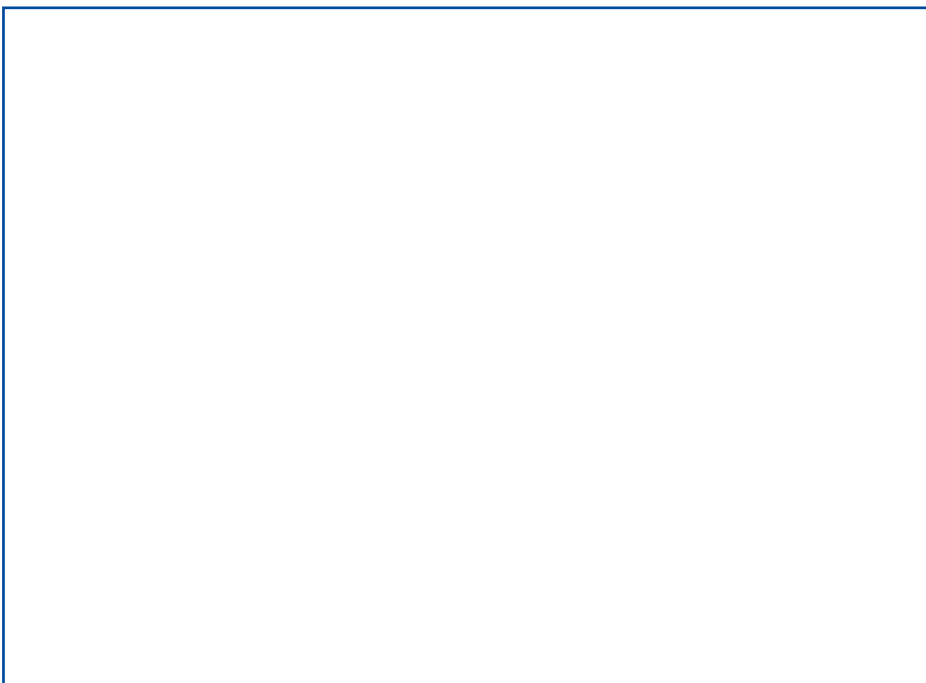

Datum:

Podpis studenta:

II. HODNOCENÍ STUDENTA PROVÁZEJÍCÍM UČITELEM

Vyjádření k sebehodnocení studenta a celkové hodnocení studenta z pohledu provázejícího učitele (např. rozvoj profesních kompetencí, docházka na praxi, celkový přístup k praxi, doporučení k dalšímu profesnímu rozvoji studenta).

Doporučuji/Nedoporučuji udělit zápočet.

Datum:

Podpis provázejícího učitele:

SEBEHODNOCENÍ A HODNOCENÍ STUDENTA NA SOUVISLÉ PEDAGOGICKÉ PRAXI 4

Jméno studenta: _____

Ročník/semestr: _____

Název školy: _____

Třída: _____

Jméno provázejícího učitele: _____

Jméno fakultního metodika praxe: _____

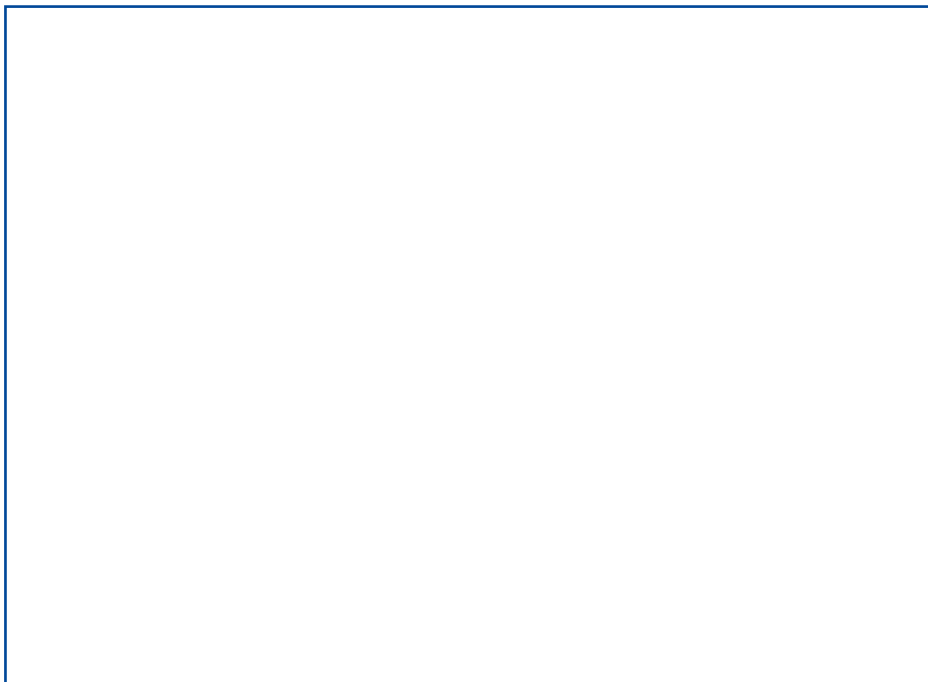
Tento sebehodnoticí a hodnoticí list slouží k zachycení reflexe aktuálního rozvoje profesních kompetencí studenta po souvislé pedagogické praxi. Profesní kompetence studenta jsou hodnoceny v 5 oblastech: plánování výuky, podmínky pro učení, podpora učení, hodnocení výsledků žáků a reflexe výuky, profesní rozvoj.

Jak se sebehodnotícím a hodnotícím listem pracovat?

- 1 Student nejprve ve všech uvedených oblastech posoudí aktuální stav svých profesních kompetencí. Své hodnocení v jednotlivých oblastech napíše do připraveného rámečku. U každé oblasti jsou uvedené opěrné podotázky, o které student může sebehodnocení opřít. Není ale třeba analyticky odpovídat na všechny podotázky.
- 2 Následně student předá vyplněné hodnocení svému provázejícímu učiteli, který se vyjádří k sebehodnocení studenta a napíše svoje hodnocení.
- 3 Kompletně vyplněné hodnocení student zakládá do portfolia.

I. STUDENTSKÉ SEBEHODNOCENÍ

1. Jak plánuji výuku?

- a) Jakým způsobem a kdy konzultuji s provázejícím učitelem přípravu na výuku (návaznost na ŠVP, návaznost na tematický plán, předchozí práci učitele a žáků)?
- b) Jak zohledňuji při plánování výuky možnosti konkrétních žáků? Jakým způsobem individualizuji a diferencuji plán výuky (i na základě znalosti IVP, PLPP, SVP)?
- c) Formuluji výukové cíle tak, aby byly žákům srozumitelné, přiměřené a kontrolovatelné (v doméně kognitivní a/nebo postojové a/nebo psychomotorické) a promyslím jejich provázanost s učivem, metodami výuky, organizačními formami, tzn. s celkovou koncepcí výuky? Plánuji způsoby ověření naplnění cílů?
- d) Provádím didaktickou analýzu učiva (klíčové pojmy, učební úlohy) s přihlédnutím ke stanovenému cíli? Plánuji adekvátní výukové metody, organizační formy apod.?
- e) Zpracovávám časový scénář svého postupu ve výuce? Daří se mi jej dodržovat?

2. Jaké podmínky pro učení žáků vytvářím?

- a) Podporuji pozitivní atmosféru ve třídě? Jakými způsoby?
- b) Jak řeším kázeňské problémy? Pracuji se zavedenými pravidly? Jak dbám na jejich dodržování? Oceňuji pozitivní projevy chování žáků?
- c) Dokážu udržovat „živý kontakt“ se žáky (skrže hlasový projev, neverbální komunikaci, oslovení žáků jejich křestním jménem...)?
- d) Dokážu s respektem reagovat na potřeby (sociální, fyziologické) žáků ve třídě?
- e) Pokud vytvářím prostor pro „odlehčení“, pracuji s proměnami atmosféry, reaguji na projevy únavy, kolísání pozornosti, projevuji smysl pro humor, zpestřuji výklad zajímavostmi a vlastní zkušeností?
- f) Vytvářím všem žákům příležitost prožít úspěch? Jakými způsoby?
- g) Jak efektivně využívám čas ve výuce (ve vztahu ke svému plánu, situaci ve třídě a porozumění učivu)?

3. Jak podporuji učení žáků?

- a) Stanovuji a zprostředkovávám žákům (pokud je to vhodné vzhledem k metodě) adekvátní výukové cíle (společné, individuální)? Ověřuji průběžně naplnění výukových cílů, vyhodnocuji jejich dosažení?
- b) Co dělám pro to, abych vzdělávací obsah a instrukce k výuce žákům zprostředkoval/a srozumitelně a přiměřeně k individuálním vzdělávacím potřebám a věku žáků?
- c) Daří se mi zprostředkovávat učivo každého předmětu věcně správně?
- d) Daří se mi vysvětlovat učivo s využitím předchozích znalostí a zkušeností žáků?
- e) Daří se mi využívat rozmanité výukové metody a organizační formy, které podporují učení žáků a vedou k cíli?
- f) Uplatňuji rozmanité přístupy k výuce (např. prvky Montessori pedagogiky, program Začít spolu, zážitková pedagogika, badatelsky orientovaná výuka, integrovaná tematická výuka, projektová výuka atd.)?
- g) Jakými způsoby podporuji soudržnost, spolupráci a vzájemné učení žáků?
- h) Daří se mi pracovat smysluplně s chybou žáků jako s příležitostí k rozvoji?
- i) Jak moc smysluplně využívám informační technologie (ICT) na podporu učení žáků?
- j) Daří se mi řešit se žáky význam učiva a jeho smysluplnost?

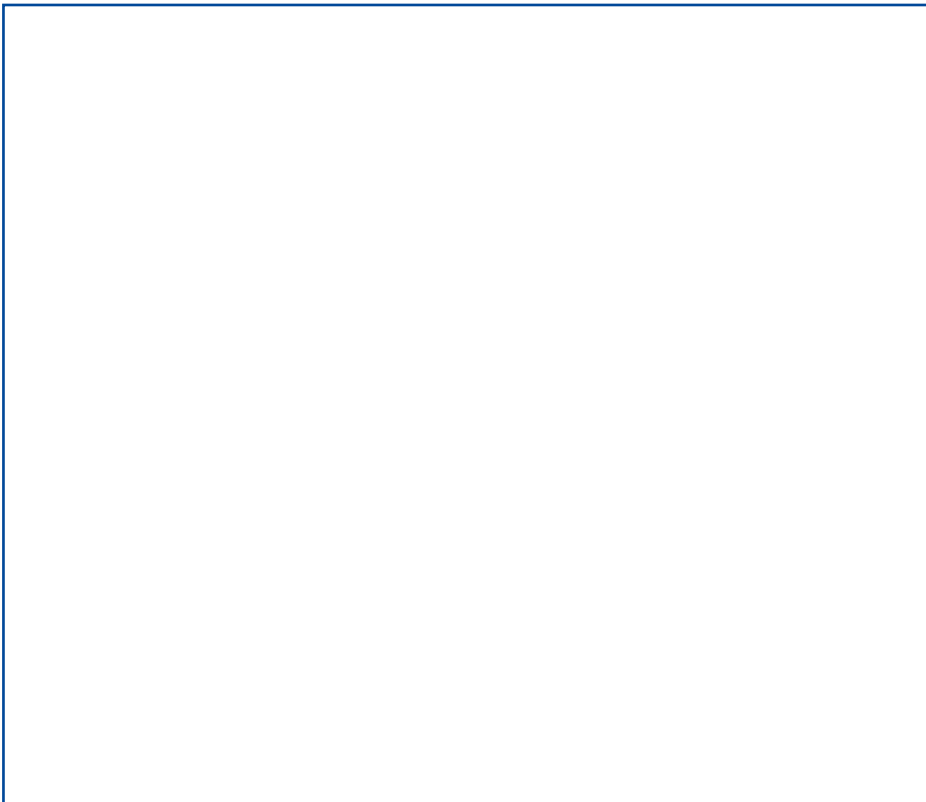
4. Jakým způsobem hodnotím výsledky žáků a reflektuji výuku?

- a) Poskytuji žákům průběžnou zpětnou vazbu s využitím popisného jazyka a kritérií s ohledem na jejich individuální potřeby?
- b) Využívám rozmanitých forem hodnocení a různorodých ukazatelů výsledků učení a pokroku žáků?
- c) Jakým způsobem reflektuji průběh výuky z hlediska stanovených výukových cílů, výukových metod, organizačních forem práce, časového rozvržení plánu hodiny atd. (případně také přípravu na výuku)?
- d) Jakými způsoby vedu žáky k reflexi jejich vlastních výsledků a pokroku v učení (sebehodnocení) a k poskytování zpětné vazby druhým (spolužákům a učitelům)?

5. Můj profesní rozvoj a stanovení cíle pro další období

Na základě provedeného sebehodnocení si stanovuji následující cíle svého dalšího profesního rozvoje (např. Potřebuju se zlepšit v... a pomůže mi k tomu...).

Zároveň se zamýšlím, zda a jak jsem dříve stanovené cíle naplnil/a (V čem jsem se od poslední praxe zlepšil/a? Jak jsem naplnil/a vytyčené cíle?):

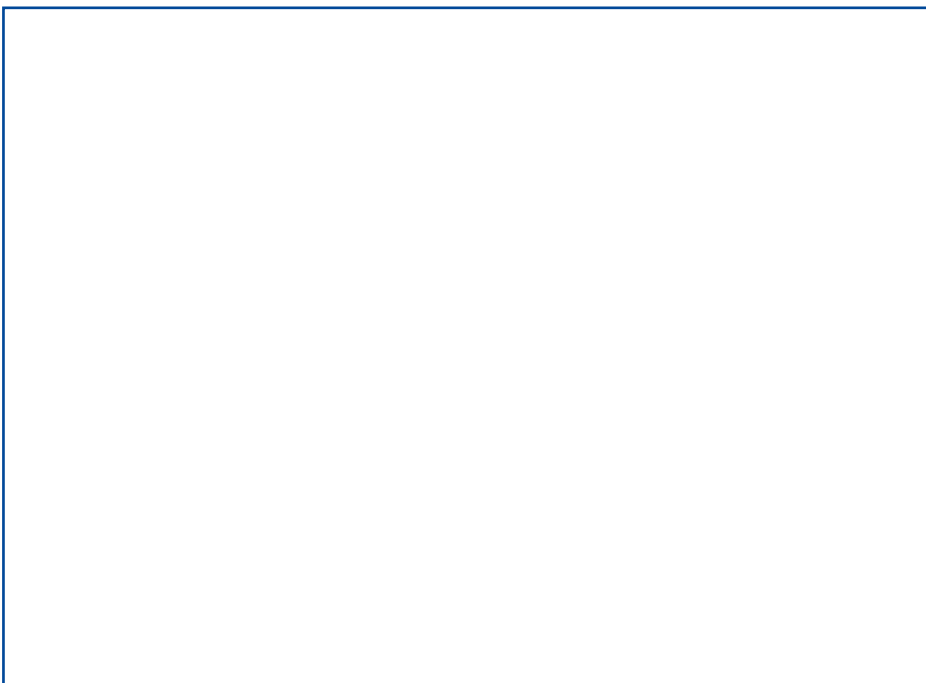
Datum:

Podpis studenta:

II. HODNOCENÍ STUDENTA PROVÁZEJÍCÍM UČITELEM

Vyjádření k sebehodnocení studenta a celkové hodnocení studenta z pohledu provázejícího učitele (např. rozvoj profesních kompetencí, docházka na praxi, celkový přístup k praxi, doporučení k dalšímu profesnímu rozvoji studenta).

Doporučuji/Nedoporučuji udělit zápočet.

Datum:

Podpis provázejícího učitele

**Sada nástrojů pro (sebe)hodnocení studentů
na souvislé praxi**

Petra Vystrčilová, Jiří Havel a Petr Najvar

Vydala Masarykova univerzita, Žerotínovo náměstí 617/9, 601 77 Brno
1., elektornické vydání, 2022
Návrh obálky: Alena Poláčková

ISBN 978-80-280-0224-4

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PRESS

MUNI
PED